

K NĚKTERÝM AKTUÁLNÍM OTÁZKÁM OSOBNÍ PŘEPRAVY

I.

Osobní hromadná přeprava upravovaná občanským zákoníkem v části čtvrté o službách, v hlavě osmé, v § 307—311, § 319, a dále podrobněji a konkrétněji provedená ve zvláštních dopravních předpisech zejména v přepravních řádech a tarifech, je *typickou občanskoprávní službou*. Typickou občanskoprávní službou proto, že podle našeho názoru splňuje všechny znaky kladené čs. socialistickou občanskoprávní teorií, čs. legislativou (§ 1, § 2 odst. 2 obč. zák.) i čs. socialistickou aplikační praxí *na vymezení občanskoprávního vztahu*.

Jde totiž

a) o *společenský majetkový, konkrétně zbožně peněžní vztah*, při kterém je za výkon spočívající v přepravě cestujícího občana do místa určení poskytována úplata jako protihodnota, tj. stanovená cena služby, neboli stanovené jízdné;

b) o *společenský majetkový vztah*, který se uskutečňuje typicky *v oblasti uspokojování osobních potřeb občanů*;

c) o *společenský majetkový vztah*, při jehož právní úpravě mají jak dopravní organizace, tak občan *rovné právní postavení*.

Tento závěr o občanskoprávní povaze služby poskytované ve formě osobní hromadné přepravy se podle našeho názoru týká i *přirážek a zvláštních přirážek (pokut) stanovených jako zvláštní újmy (sankce) v prováděcích přepravních předpisech* (§ 319 obč. zák.) pro případ nezaplacení jízdného občanem, a tedy zvláštní újmy (sankce) s občanskoprávní povinností občana jako cestujícího zaplatit jízdné a v důsledku toho i s občanskoprávním smluvním vztahem z osobní hromadné přepravy jako celkem, úzce a neoddělitelně spjatých.

V posléze uvedeném směru se v čs. socialistické literatuře objevil názor, který tyto přirážky a zvláštní přirážky (pokuty) od občanskoprávní povinnosti zaplatit jízdné a v důsledku toho od občanskoprávního smluvního vztahu z osobní hromadné přepravy jako celku oddělil a prohlásil je za jinou kvalitu — za *správněprávní vztah*. Z procesního hlediska jde pak podle tohoto názoru nikoli o občanskoprávní věc, nýbrž o *správní věc*.¹

I když se v čs. literatuře² jedná o málo rozšířený názor, je třeba se jím zabývat.

¹ O. Choděra, K právní povaze přirážek a pokut podle přepravních řádů, Socialistické soudnictvo č. 8/1980, str. 25—28.

² Opačně — shodně s námi — M. Račok, Ještě k přepravní povaze sankcí stanovených přepravními řády, Socialistické soudnictvo č. 9/1980, str. 40—41; K. Knap, K některým otázkám smluvního vztahu v pravidelné hromadné osobní přepravě, Soc. zákonost č. 5/1984, str. 257 an. V literatuře NDR rovněž celkem jednoznačně učebnice občanského práva Zivilrecht I., Berlin 1984, str. 262 (hl. red. J. Göhring — M. Posch).

Podle úvodem skoprávními vztahy

Na es měnit r se úprá oblastí úpravu zemků třebam: vě spol občans: metody z obje Základ: mativn a spole úpravo právní

V ob ná sam vejn (zname: druhén se za (§ 4 (podle podle nejen práva konsta Proto lečnos soudní nepřiz a nem na jin pady, že pos subjek nosite valo z 2 obč. jektů ho no tivnos vznikl jevy v va új bem a